

POSTANOWIENIE

Dnia 15 stycznia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Gierszon

w sprawie **E. S.**,
oskarzonego z art. 207 § 1 k.k. i inne
po rozpoznaniu w Izbie Karnej, na posiedzeniu w dniu 15 stycznia 2024 r.,
wniosku obrońcy skazanego o wyłączenie SSN Adama Rocha
od udziału w rozpoznaniu wniosku o wyłączenie SSN Antoniego Bojańczyka
od udziału w rozpoznaniu sprawy III KK 147/24,
na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. i art. 42 § 1 i 4 k.p.k.,

p o s t a n o w i ł

**wyłączyć SSN Adama Rocha od udziału w rozpoznaniu
wniosku o wyłączenie SSN Antoniego Bojańczyka od udziału w
rozpoznaniu sprawy III KK 147/24.**

UZASADNIENIE

Do Sądu Najwyższego wpłynęła kasacja obrońcy skazanego E. S., zarejestrowana pod sygn. akt III KK 147/24, w której zaskarżony został wyrok Sądu Okręgowego w Rzeszowie z dnia 30 października 2023, sygn. III Ka 633/23, zmieniający wyrok Sądu Rejonowego w Rzeszowie z dnia 27 czerwca 2023, sygn. X K 922/20. W stosunku do kolejno wyznaczanych do rozpoznania tej sprawy sędziów wydawane były przez Sąd Najwyższy postanowienia o ich wyłączeniu od rozpoznania sprawy.

Następnie sprawa kasacyjna została przydzielona do rozpoznania SSN Antoniemu Bojańczykowi. Pismem z dnia 20 listopada 2024 r. obrońca skazanego złożył wniosek o wyłączenie tego Sędziego od udziału w rozpoznaniu sprawy III KK 147/24. Jako podstawę tego wniosku podał fakt powołania SSN Antoniego Bojańczyka na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 3; dalej: ustawa nowelizująca KRS). Wniosek o wyłączenie SSN Antoniego Bojańczyka został przydzielony do rozpoznania SSN Ryszardowi Witkowskiemu. Obrońca złożył wniosek o jego wyłączenie, który został rozpoznany postanowieniem z dnia 18 grudnia 2024 r. Do rozpoznania wniosku o wyłączenie SSN Antoniego Bojańczyka został wyznaczony SSN Adam Roch.

W dniu 7 stycznia 2025 r. do Sądu Najwyższego wpłynął wniosek obrońcy skazanego o wyłączenie SSN Adama Rocha od rozpoznaniu wniosku o wyłączenie SSN Antoniego Bojańczyka od udziału w rozpoznaniu sprawy III KK 147/24. Stwierdził, że nie spełnia on standardu bezstronności w znaczeniu ustrojowym, w związku z jego powołaniem na urząd sędziego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej przepisami ustawy nowelizującej KRS, z uwzględnieniem faktu, że pierwotnie został on powołany do pełnienia urzędu w Izbie Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek jest zasadny.

Zgodnie z uchwałą składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2023 r., I KZP 22/22 (OSNK 2023, z. 8, poz. 37), której nadano moc zasady prawnej, pojęcie "sprawy", o jakim mowa w art. 40 i 41 § 1 k.p.k. odnosi się zarówno do sprawy głównej, rozumianej jako orzekanie w głównym przedmiocie procesu, jak również postępowań incydentalnych, w tym takich, które mają miejsce w ramach sprawy głównej. Dlatego też możliwe jest rozpoznanie wniosku o wyłączenie sędziego od udziału w rozpoznaniu wniosku o wyłączenie sędziego od udziału w sprawie kasacyjnej.

Wniosek należało uwzględnić z uwagi na konieczność zapewnienia stronie postępowania karnego dostępu do niezależnego i bezstronnego sądu, ustanowionego ustawą. Sąd Najwyższy, na podstawie art. 87 ust. 1 ustawy o SN, pozostaje związany uchwałą trzech połączonych Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/2020 (OSNK 2020, z. 2, poz. 7), gdzie stwierdzono, że: „nienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. [...] zachodzi także wtedy, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 3)”. Cytowana uchwała ma moc zasady prawnej, co oznacza, że jest nią związany każdy skład Sądu Najwyższego. Wynikającego z uchwały trzech Izb stanu rzeczy nie zmieniło orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 kwietnia 2020 r. (sygn. akt U 2/20, OTK-A 2020, poz. 61; Dz. U. 2020, poz. 376). Argumenty na rzecz tej tezy zostały obszernie zreferowane m.in.: w postanowieniach Sądu Najwyższego: z dnia 23 listopada 2022 r., I KO 79/21 i I KO 80/21; z dnia 18 stycznia 2023 r., IV KZ 59/21; z dnia 6 lipca 2023 r., IV KO 14/23; czy w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 17 maja 2023 r., V KK 17/23, a Sąd Najwyższy orzekający w tej sprawie je podziela.

Stanowisko zawarte w uchwale trzech Izb Sądu Najwyższego zostało następnie potwierdzone w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22 (OSNK 2022, z. 6, poz. 22), gdzie wskazano m.in., że „brak podstaw do przyjęcia *a priori*, że każdy sędzia sądu powszechnego, który uzyskał nominację w następstwie brania udziału w konkursie przed Krajową Radą Sądownictwa po 17 stycznia 2018 r., nie spełnia minimalnego standardu bezstronności i każdorazowo sąd z jego udziałem jest nienależycie obsadzony w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. Taka sytuacja zachodzi jedynie w stosunku do sędziów Sądu Najwyższego, którzy otrzymali nominacje w takich warunkach”. Jest ono także aprobowane w kolejnych orzeczeniach (por. m.in. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 5 kwietnia 2022 r., III PZP 1/22, OSNP 2022, z. 10, poz. 95; postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 13 października 2021 r., II KO 30/21; z dnia 19 stycznia 2023 r., I KK 240/22; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 lutego 2024 r., II KK 627/23).

Ponadto, zgodnie z wyrokiem Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (dalej: „ETPCz”) z dnia 22 lipca 2021 r. w sprawie *Reczkowicz przeciwko Polsce* (skarga nr 43447/19), interpretującym standard „niezależnego i bezstronnego sądu ustanowionego ustawą” w rozumieniu art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (dalej: „EKPC”, „Konwencja”), udział w procesie powoływania sędziów Krajowej Rady Sądownictwa w składzie ukształtowanym w ww. trybie (w efekcie czego organ ten nie był niezależny od władzy wykonawczej i ustawodawczej) powoduje, że sąd z udziałem tak powołanego sędziego nie stanowi w konkretnej sprawie niezależnego i bezstronnego sądu ustanowionego ustawą w rozumieniu art. 6 ust. 1 EKPC (pkt 284 – szerzej w tym zakresie m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2021 r., I KZ 29/21; stanowisko potwierdzone także w wyroku ETPCz z dnia 8 listopada 2021 r., *Dolińska-Ficek i Ozimek przeciwko Polsce*, skargi nr 49868/19 i 57511/19, wyroku ETPCz z dnia 3 lutego 2022 r., *Advance Pharma Sp. z o.o. przeciwko Polsce*, skarga nr 1469/20 oraz wyroku pilotażowym ETPCz z dnia 23 listopada 2023 r., *Wałęsa przeciwko Polsce*, skarga nr 50849/21). Dodatkowo sędzia Adam Roch został pierwotnie powołany do orzekania w Izbie Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego. Izba ta, choć była organem powiązanym administracyjnie z Sądem Najwyższym, jednak sama nie miała statusu sądu w rozumieniu konstytucyjnym.

Nie można także tracić z pola widzenia, że SSN Adam Roch miałby rozpoznać wniosek o wyłączenie SSN Antoniego Bojańczyka, który został oparty na podstawach odnoszących się do niego w takim samym stopniu, jak do sędziego, którego dotyczy wniosek o wyłączenie od udziału w rozpoznaniu sprawy kasacyjnej (co znalazło odzwierciedlenie w treści wniosku obrońcy o wyłączenie SSN Adama Rocha). Rozpoznanie przez SSN Adama Rocha tego wniosku prowadziłoby do naruszenia zakazu *nemo iudex in causa sua*.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

[J.J.]

r.g.

